

A Kékszalag

Verseny, vagy játék?

Egy közkeletű és senki által nem vitatott idézet:

„A Kékszalag Európa tavi vitorlásversenyei közül a legrégebbi és a leghosszabb pályán futott, sőt az elmúlt jó néhány évben már a legnépesebb mezőnyt felvonultató is.”

Minden aláhúzott jelző teljesen igaz – kettőt kivéve. Csak az nem igaz, hogy verseny lenne és az se, hogy „pályán futott”.

Nem pályán futott, mert csak vízen „futott” (ha az úszást annak nevezzük), ugyanis nem attól pálya a pálya (a vitorlázásban), hogy bóják által kitűzött. Az még csak (vizi)útvonal. Immáron általánositva mondható, hogy még a pálya sem jelent automatikusan versenyt. Ebbe a fogalmi tisztázatlanságba már a Kékszalag kiírói (1934-ben) sem gondoltak bele, „csak akartak vitorlázni egy jót nagyot”. Vitorláztak is, és még közben sem vették észre, hogy nem versenyeznek. Azóta se veszik észre – senki sem. Azt, hogy **a Kékszalag nem hogy nem pályán futott, de még nem is verseny.**

Szinte már a kezdetektől dül az azóta sem csituló polémia, hogy „hogyan lehet jobba tenni” a Kékszalagot. A „jobb” sok mindent jelenthet (lásd pl. az aláhúzott jelzőket), de leginkább és értelemszerűen a jobba tétel szándéka az a versenyre vonatkozik. Ez a jobba tétel lehetetlen, mert sehogy sem lehet a Kékszalagból versenyt csinálni, az marad az, ami: játék. Egy nagy és jó játék.

1934-ben elindítottak (a Hungária Yacht Club) egy **olyan játékot** (de nem annak nevezték: „verseny a Balaton Kék Szalagjéért”), amelyen **bármilyen hajó elindulhatott** a Balaton körbevitorlázására és **„Az elsőnek beérkező hajó nyeri el a Balaton kék szalagját és az OTT tiszteletdíját.”** Mindemellett számoltak hajóosztályokkal is, de azok nem kékszalagot kaptak: **„A győztes hajón kívül tiszteletdíjat kapnak a következő osztályokból elsőnek beérkező hajók is...”**. (A dőlt betűsek az eredeti kiírásból idézve.)

Noha ki volt – és azóta is van – jelölve egy útvonal, az mégis olyan, hogy a bóják között a szinte bármerre haladó résztvevők akár teljesen más időjárási körülmények között vitorlázhatnak (vagy állhatnak), ami a véletlenszerűséget korlátozatlaná teszi. Ezek miatt az okok miatt – **bármilyen időjárás, bármilyen hajó – nem verseny a Kékszalag, hanem egy (nagy) kaland, egy játék.** Semmi esélyegyenlőség nincs benne és még a véletlennek is sok szerep jut. Akár abszolútban, akár osztályban értékelnek.

Aztán, már a Kékszalag történetének ötödik alkalmával kizártak egy osztályt (a 22-es jollekat) és később más osztályokat is. Ezek nem a „verseny szabadságának korlátozásai”, hanem satnya (és öntudatlan) kísérletek az esélyegyenlőség-féleség létrehozására.

Mindettől függetlenül, lehet Kékszalagot rendezni – ami az abszolút első és az osztályonkénti első befutásának értékelése? **Lehet.**

Lehet ezt versenynek nevezni? **Nem lehet.**

A vitorlázás olyan tevékenység, amiben a véletlen – az időjárás „képében” – a játéknak megfelelő szinten szerepel, mégis a versenypályák kitűzésével és az osztályok meghatározásával megfelelően – racionálisan, elfogadhatóan – lehet a véletlen szerepét kiiktatva az esélyegyenlőséget létrehozni. Lehet belőle valódi versenysportot – ami alatt a hajóosztályos pályaverseny értendő – csinálni.

A túraverseny verseny jellege, versenyszerűsége már megkérdőjelezhető, mert ott már útvonal van és a meteorológiai körülmények is „zabolázatlanabbak” (szerepet kap a véletlen). De **ha legalább a becsületes szándék megvan az esélyegyenlőség megteremtésére, erősítésére, akkor az is „tiszteletbeli” versenynek tekinthető.**

Amúgy marad a jó vitorlázás játéka, kalandja, élvezete. Az is csudajó – amit csak „nyerni” lehet, az sohasem győzelem eredménye. Ha meg verseny van, akkor a győztes (de a résztvevők és a szervezők is) a ne csak a vitorlázásban legyenek a legjobbak, hanem a fogalmak tisztázásában, megértésében és helyes használatában is.

Egyenlő-pályák, egyenlő-esélyek:

Ember soha nem versenyez pl. gokarttal Forma-1 ellenében, vagy fordítva. Se gokarttal a Forma-1 pályán, se Forma-1-el a gokartpályán.

Pláne úgy, hogy amikor olyan a „szabály”, hogy pl. *bármilyen autó elindulhat, ráadásul egy olyan útvonalon – bármilyen időjárás is legyen*, – ami a hegy aljában, sík és egyenes aszfalton indul, majd kanyargósan felkapaszkodik a bércekre, közben néha „offroad” is, letér az útról, majd a végén visszatér a kiinduláshoz. Tehát a gokart, a Trabi, a rallyautó és a Forma-1 (és bármilyen más autó) vághat neki, indulhat el.

- Pálya ez? Látszólag az, hiszen van útvonal.
- Verseny ez? Hát nem, csak – egy nagy – kaland. Egy játék..... még ha komoly is.

Ezt tudomásul kéne és lehet venni. És azt is, hogy ez ugyan így van a vitorlázásban is. De nem csak itthon, hanem a nagyvilágban is nagy gubanc van ezügyben.

Mind a nemvitorlázó, mind a vitorlázó berkekben. Mert ahogy sok minden másnál, úgy a vitorlázás is egy „érem”, aminek két oldala van: ember és hajója (vagy bármilyen gépe, eszköze). Csak „a kórosan egyoldalúak” állnak le taglalni, hogy melyik a fontosabb – mert ilyenkor nem azonos dolgokat hasonlítgatnak egymáshoz.

A Kékszalagot tényleg nem arra teremtették kizárólag, hogy eldőljön, ki a legjobb vitorlázó, ez trivialis. Nem verseny, mert nincs esélyegyenlőség és a véletlen sincs kiiktatva. Nem lehet, nem szabad tehát a Kékszalagot versenynek nevezni – még akkor se, ha az alapítók az induláskor azt „ráfogták”: „*verseny a Balaton Kék Szalagjéért*”. Ez nem volt sportszerű tőlük, mint ahogy senkitől sem az, aki még most is ezt hangoztatja.

Viszont az alapítók az induláskor már helyesen mondták (igaz véletlenül), hogy „*az elsőnek beérkező hajó nyeri el a Balaton kék szalagját*”. Mert nyertes a játékban van. A versenyen győztes van – és bizony nem a győztes hajót emlegették.

De még sem ildomos és kifizetődő játéknak „degradálni” a Kékszalagot, így a például a – semleges – „rendezvény” már inkább megfelelőnek látszik – hiszen annak is lehet nyertese. Csak elsőnek kell lenni.....

És ez az „apró változtatás” kifogja a szelet a legkülönbözőbb – és jogos – kifogások „vitorlájából”. Oka-fogyottá válik a parti szélvihar és a szél maradhat ott, ahol a helye van: a vitorlákbán.

1. A rendezvényen és a szervezőkön senki – részvevő – nem kéri számon azt, amit egy versenyen kell: az esélyegyenlőséget. Már ciki lesz ezt vallani (és még honlapon is megjelentetni): A cél már nem fogja szentesíteni az eszközt – a Kékszalagon, nem egy osztályversenyen.
2. A rendezvényen és a szervezőkön senki – részvevő – nem kéri számon azt, hogy mi az, hogy „hajó”. Evidens, hogy vitorlás hajót jelent, tehát mindféle „vizi-szél-ülőalkalmatosságot” jelent. Így ebbe a fogalomba beletartozik az akkor még nem is létező trapézosok, katamaránok, „mégtöbbtesűek” és „mégtöbbbárbócosak”, meg a „márnemvitorlás-vitorlások”. (Így már nem szörnyű dolog pl. egy „pályán” (útvonalon) egyszerre indítani a „gokartot, a Trabantot, a rally autót és a formula autót”.)
3. Már nem lesz téma a klasszikus kontra új hajók, a régi rekordok kontra mostani eredmények hasonlítását. Különböző ezt az Amerika Kupa során sem követik el, noha ők is versenynek tartják a rendezvényüket. Az ottani, szintén a „*bármilyen hajó elindulhat*” szabály is az esélyegyenlőséget jelenti és csak az évek sora tudja ezt egyenlíteni – mert rendre új hajókat építenek.... De hát a Balaton nem ez a helyzet. Itt leginkább magánemberek (tulajdonosok) vesznek benne részt, nem egyesületek és szupergazdagok (akik hajóépítőnek számítanak).
4. Már nem jogi-jogászkodási téma lesz a Kékszalag, hogy „*sehol, semmilyen szabály nem tiltotta, nem tiltja*”, stb. lesz az érv és ellenérv. Mert a jognak az esélyegyenlőség ad keretet és értelmet.

„Teljesen mindegy ki ellen kell versenyezni,
a cél az, hogy gyorsabbak legyünk.”